

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön eriksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Yleisesti: Hallituksen esitysluonnoksella esitetään uutta lupamenettelyä, johon liittyisi kunnan oikeus antaa tarkempia määräyksiä rakentamiseksi kunnan alueella sekä kunnan oikeus antaa sanktioita näihin liittyvissä tilanteissa. ET vastustaa uutta lupamenettelyä energiaverkoille ja näkee, että kunnalle ei tulisi antaa avointa oikeutta antaa tarkempia määräyksiä rakentamisen yksityiskohdista. ET:n näkemyksen mukaan hallituksen esitysluonnos on ilmeisessä ristiriidassa Orpon hallituksen tavoitteiden kanssa nostaa Suomi puhtaan energian edelläkävijäksi Euroopassa sekä tehdä luvituksesta Suomen kilpailuetu. Esityksellä luotaisiin uusi lupajärjestelmä, joka olisi omiaan hidastamaan luvitusta.

Luku 1: Hallituksen esitysluonnoksen määritelmien (3 §) mukaan vähäisellä rakennelmalla tarkoitettaisiin rakentamislainsäädännön (751/2023, RakL) tarkoitettua rakennelmaa, joka ei kokonsa tai ominaisuuksiensa puolesta erotu olennaisesti ympäristöstä, kuten puistomuuntamo, katos, masto tai muu tekninen rakennelma. Tähän ehdotukseen lisätyt vähäisiin rakennelmiin liittyvät pykäläkirjaukset antavat kunnille liikaa harkintavaltaa määritellä esimerkiksi puistomuuntamoiden tai jakokaappien ulkoasuja tai soveltuvuutta alueelle ja muuttavat alkuperäisen vähäisen rakennelman merkitystä. Vähäiset rakennelmat ovat erittäin tärkeä osa teknistä infrastruktuuria ja kulujen minimoimiseksi niissä usein käytetään vakiorakenteita. Epäselvää on myös perusteluihin kirjattu kohta, että viheralueille saa rakentaa vain tarkoitukseen soveltuvia vähäisiä rakennelmia ja tämän vaikutukset mm. puistomuuntamoiden sijoittamista kyseisille alueille. Puistomuuntamo voi olla välttämätön myös puistoalueella ja usein viher- ja puistoalueet ovat alueita, joihin puistomuuntamot lopulta sijoittuvat, jos niitä ei ole asemakaavassa sijoitettu korttelialueille.

Energia-ala on huolissaan, mikäli kunta voi antaa näistä tarkempia määräyksiä.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Hallituksen esitysluonnoksessa säädetään yleisistä vaatimuksista, jotka kunnan olisi otettava huomioon yleistä aluetta suunniteltaessa (10 §), kuten alueen kunnossapidettävyys ja kiertotalous. ET ehdottaa listalle lisättäväksi yhteiskunnan energiamurroksen edistämisen. Yhteiskunnan sähköistyminen ja energiamurroksen toteutuminen tulee vaatimaan sähköistymisen ja kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen vaatimaa lisärakentamista.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

-

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

Ei tulisi asettaa aikarajaa

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

-

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

Kunnossapidon osalta sähköasematontit (ja mahdollisesti muut vastaavat asumattomat, vailla päivittäistä käyttöä olevat tontit) tulisi huomioida kunnossapitovelvollisuuden osalta jo suoraan lainsäädännössä. Tilanne olisi selkeämpi, jos jo suoraan lainsäädännön perusteella sähköasematontilla ei olisi yleistä kunnossapitovelvollisuutta (lumenluonti yms.) sen sijaan, että kunnossapitovelvollisuus olisi vaihtelevasti katu- ja/tai kuntakohtainen. Tämä vastaisi myös nykyistä käytäntöä.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Lakiin perustuvana käytäntönä on vuosikymmeniä ollut, että johtojen sijoittaminen on ensisijaisesti sopimusperusteista kaikkien maanomistajien ja alueiden haltijoiden kohdalla. Tämä on mahdollistanut joustavuutta ja nopeamman verkkojen sijoittamisen. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään nyt täysin uutta lupajärjestelmää, jossa sijoittamisen sopimusperusteisuudesta luovuttaisiin ja kunnalle annettaisiin laaja määräyksenantovaltuus. ET:n näkemyksen mukaan tämä tulee viivästyttämään verkkoinvestointeja ja siten yhteiskunnan sähköistymistä sekä puhtaan energian hankkeita merkittävästi. Lisäksi mikäli maanomistajan kanssa ei toisin sovita, kunnilla on ollut jo vuosikymmeniä mahdollisuus myöntää lupa teknisten verkkojen sijoittamiseen (RL 131 §). Käytäntö kaikilla alueilla on yhtenäinen, oli kyse sitten yksityisistä, yrityksistä, valtion tai kunnan omistamista maista taikka muista maan hallinnoinnista. Tätä ei tule muuttaa yksittäisen maanomistajan (=kunta) kohdalla. Nykymallissa kunnat antavat aina vain sijaintiin liittyvän luvan, kun taas rakentamiseen ja suunnitteluun on jo olemassa eurooppalaiset standardit ja kansalliset ohjeet (InfraRYL, suositukset rakentamisesta, viranomaisohjeet), sen lisäksi TUKES valvoo sähköturvallisuutta ja paineisia putkistoja.

ET vastustaa uuden lupamenetelmän luomista.

Teknisten verkkojen sijoittamiseen lupaa koskevaa säännöstä (43 §) tulisi täsmentää siten, että lunastuslain mukaisen lunastusluvan saaneen verkon sijoittamiseen ei ole tarve hakea tämän lain mukaista lupaa. Lisäksi 44 §:ssä tulisi tuoda esille, että velvoite olemassa olevan teknisen verkon siirron osalta ei koske sellaista verkkoa, jolle lupa on myönnetty lunastuslain mukaisesti.

Uusi lupamenetelmä rikkoisi olemassa olevan hyvin toimivan käytännön ja yhteiskunnan kehittämisen kaikissa tilanteissa mahdollistavan järjestelmän. Joillakin toimijoilla toiminta ulottuu usean kunnan alueelle, ja osa kunnista käyttää lupamenettelyä. Näiden kokemusten perusteella sopimusmenettely on koettu toimivammaksi. Jo nykyinen rakentamislain kohta (RL 131 §) varmistaa, että rakennusvalvonnan on osoitettava ja luvitettava yhteiskuntaa palveleville johdoille pysyvä ja soveltuva sijoituspaikka, ellei tästä ole maanomistajan kanssa sovittu. Näin ollen ET ei näe syytä, miksi ehdotetun kaltaiseen lupaperusteiseen sijoittamiseen tulisi siirtyä.

On myös huomattava, että sähkömarkkinalain mukaan verkonhaltijoilla on velvollisuus kehittää verkkoa (SML 19 §). Tämän velvollisuuden yhteensovittamista kunnalle ehdotettujen oikeuksien kanssa ei ole huomioitu lakiluonnoksella. Esimerkiksi kunnan oikeus melko vapaan harkinnan perusteella siirtää rakennushanketta useita vuosia on täysin kestävä ja merkittävässä ristiriidassa verkkoyhtiöille sähkömarkkinalaissa asetetun kehittämisvelvollisuuden näkökulmasta.

Lisäksi kaukolämpöyhtiöt toimivat erittäin kilpaillussa toimintaympäristössä. Mikäli kunta voisi estää asiakkaiden liittämiseen tai verkkojen vahvistamiseen liittyviä hankkeita, olisi tämä selkeää puuttumista lämmitysmarkkinoihin ja elinkeinotoiminnan vapautteen, mitä vastustamme jyrkästi. Energia-alalla on käynnissä merkittävä murros, jossa mm. lämmityssektorin sähköistyminen ja kaukolämmön kehittäminen edellyttävät merkittäviä panostuksia infrarakentamiseen. Panostukset

näkyvät suoraan kansallisissakin päästötavoitteissa, ja vastustamme näiden tavoitteiden esteeksi annettavia hankkeiden siirto-oikeuksia.

ET:n näkemyksen mukaan kunnilla ei ole tarvetta asettaa kuntakohtaisia johtojen rakentamista koskevia lupaehtoja tai määräyksiä. Tämä olisi uusi kunnille asetettava tehtävä ja laajentaisi merkittävästi kuntien määräysvaltaa. Kuten edellä on tuotu esiin, alalla on voimassa olevaa erityislainsäädäntöä sekä viranomaisvalvontaa. Rakentamis- ja suunnittelustandardit, määräykset ja suositukset ohjaavat kansallisesti (ja osin eurooppalaisesti) suunnittelua ja rakentamista. Näiden valmistelu on avointa, myös kunnat voivat osallistua tähän työhön ja näin vaikuttaa koko rakentamistapaan. Koska esitys on muotoiltu hyvin avoimesti, voi tämä avata hyvinkin haastavan luvitusympäristön – luvan liitteiksi voidaan vaatia erilaisia selvityksiä ja rakennepiirustuksia, tällaiset laajat liitteet ja mahdollisuus puuttua toteutukseen ei tule kuulua kunnan toimivaltaan, luvan tulee koskea puhtaasti sijaintipaikkaa, jos lupakäytäntöön päädytään.

Ehdotettu 43 § edellyttää myöntämään luvan, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Edellytysten arviointiin jätetään kunnille paljon harkinnanvaraa. ET:n huolena on, että kunnilla ei ole tarpeeksi resursseja tehdä pykälän edellyttämää harkintaa riittävän nopeasti tai että harkintavaltaa käytetään aktiivisesti siten, että se ei edistä parhaalla mahdollisella tavalla yhteiskunnan kehittämistä ja kaikkien hankkeiden sujuvaa ja kustannustehokasta toteuttamista.

ET kannattaa sitä, että hallituksen esitysluonnoksella asetetaan kunnille velvollisuus huolehtia teknisten verkkojen tilavarauksista sekä yhteensovittamisesta muiden teknisten verkkojen ja alueen muiden toimintojen kanssa (42 §).

Esitetyssä lupajärjestelmässä luvat olisivat valituskelpoisia (43 §) ja erimielisyydet olisi vietävä jo muutenkin erittäin ruuhkaisten tuomioistuinten ratkaistaviksi. Tämä johtaisi väistämättä asiakkaiden ja puhtaan siirtymän hankkeiden lykkääntymiseen valitusprosessien vuoksi. Ehdotettu menettely voisi aiheuttaa merkittävän riskin asiakkaiden rakentamishankkeille sekä yhteiskunnan kehittämislle.

Nykyinen menettely on hyvin suoraviivainen ja ratkaisukeskeinen, maanomistajan ja -haltijan kanssa neuvotellaan ja sovitaan parhaasta ja kohtuudella vähiten haittaa aiheuttavasta sijoittamispaikasta. Ellei paikasta päästä sopimukseen, antaa kunnan rakennusvalvonta viranomaisena luvan soveltuvaan paikkaan. Tämän nykyisen prosessin viiveet ovat murto-osa ehdotetusta tuomioistuinkäsittelystä ja vain aniharva hanke päättyy viranomaisen ratkaistavaksi.

Hallituksen esitysluonnoksella ehdotetaan, että mikäli tekninen verkko tai sen osa laitteineen ja rakenteineen vaikeuttaa asemakaavan toteuttamista tai katualueen tai muun yleisen alueen rakentamista tai kunnossapitoa tai on maisemaan tai kaupunkikuvaan soveltumaton, teknisen verkon omistaja tai haltija on velvollinen siirtämään sen kunnan hyväksymään sopivaan paikkaan

muulle kunnan omistamalle tai omistukseen siirtyvälle alueelle (44 §). Pääsääntöisesti kunta vastaisi tällöin siirtokustannuksista eräiden poikkeuksien vallitessa. ET kannattaa sitä, että siirron pyytävä olisi ensisijaisesti vastuussa siirron kustannuksista. ET kuitenkin kiinnittää huomiota siihen esityksellä todettuun, että jos tekninen verkko on asennettu lupaehtojen vastaisesti, kuten väärään paikkaan tai syvyyteen, on verkon omistaja velvollinen siirtämään verkon kustannuksellaan. Verkon syvyys ei ole pysyvä tieto eikä verkon rakentaja ole aina voinut vaikuttaa tarkkaan peittosyvyyteen. On hyvin tavanomaista, että teknisiä verkkoja sijoitetaan kiinteistöjen tai väylien rakentamisvaiheessa, jolloin syvyys syntyy alueen rakentajan (tässä kunta) rakennekerroksista ja peittämisistä, esimerkiksi puistoalueen tai rakennuksen piha-alueen maisemoinnista tai katualueella rakennekerroksista ja pinnoitteesta. Verkon syvyys saattaa lisäksi muuttua esimerkiksi sen vuoksi, että kunta tekee maan muokkaustöitä verkon yläpuolella tai esimerkiksi päällystää tien, jonka alla verkko kulkee. Tällöin on kohtuutonta, että kuluvastuu siirtyy verkon omistajalle. Ehdotettu muotoilu ei myöskään tarpeeksi huomioi sitä, että lupaehdot ovat saattaneet olla varsin erilaiset eri aikoina, tai niitä ei ole olemassa tai ole ollut alun perinkään. Lisäksi pykälämuotoilussa tulisi ottaa huomioon kohtuullisuus. Esimerkiksi muutaman senttimetrin poikkeaman, jolla ei ole käytännön merkitystä, ei tulisi kääntää vastuuta kustannuksista, näin merkittävästi.

ET ehdottaa, että verkon syvyys poistetaan esimerkkinä tilanteesta, jolloin verkko on sijoitettu luvan vastaisesti. Lisäksi sanamuotoihin tulisi lisätä, että verkko on ”olennaisesti” rakennettu lupaehtojen vastaisesti väärään paikkaan.

ET on huolissaan lupaehtotuksen ja kunnan oikeudesta ylläpitää verkkotietoja (45 §) ja näiden vaikutuksista verkkotietojen julkisuuteen. Verkkoyhtiön olisi esityksen mukaan pyynnöstä toimitettava kaikki kunnan alueella olevat verkkotiedot kunnalle ja kunta voi ylläpitää näistä tietoja. Tämä tarkoittaa, että verkkotiedoista tulee viranomaisen asiakirjoja siten, että kuka tahansa voi tietopyynnöllä saada haltuunsa tiedon kaikista kunnan alueella olevista verkoista. Samaan lopputulokseen päädytään, jos siirrytään malliin, jossa kunta antaa luvan sijoittamiselle. Tällöin sijoittamispäätös ja tausta-aineisto mahdollisine verkkokarttoineen tulee julkiseksi. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa tämä on omiaan vaarantamaan kansallista turvallisuutta. ET katsoo, että julkisuuslain poikkeuspykälät tietojen antamisesta eivät riittävällä tavalla mahdollista suojaa verkkotietoja. Kunnan oikeus saada verkkotietoja tulisi perustua aitoon tarpeeseen ja kunnan tulisi poistaa verkkotiedot, kun tämä tarve on täytetty.

Lisäksi tietojen julkisuudessa tulisi huomioida yhteensovittaminen CER-direktiivin kanssa; kriittinen infra tulee voida pitää salassa ja CER-direktiivin kautta verkkotoimijoille tulee velvollisuus olla jakamatta verkkotietoja, kun kyse on CER-kriittisestä toimijasta. CER-direktiivin kautta tulee määritelmä kriittiselle infrastruktuurille ja se tulee huomioida tämän lain valmistelussa. CER-kriittisten toimijoiden täytyy tehdä riskiarvio kaikesta toiminnastaan. Kriittisen infrastruktuurin sijaintitieto tai karttatieto on tunnistettu yksityiskohtana, jonka kohdalla infrastruktuurin omistajan täytyy olla tietoinen tahoista, jotka kysyvät tai tarvitsevat tietoa vain omaan käyttöön. Esityksessä tulisi huomioida myös luvanhaun kaikki asiakirjat, joita voitaisiin tässä pitää viranomaispäätöksen julkisina asiakirjoina, jotka täten aiemmasta poiketen tulisivat kaikkien hankkeiden osalta julkisiksi, ellei tätä huomioida luvanhaun osalta. Tällaisen tiedon avoin jakaminen tai tarjoaminen saataville

ilman kohdetahon varmistamista on aina turvallisuusriski. Käytännössä tällaista dataa ei voi jakaa kunnan lupajärjestelmään julkaistavaksi kaikille näkyväksi.

ET ehdottaa, että kunnalla ei tulisi olla oikeutta säilyttää verkon sijaintitietoja ja että kunnan oikeus saada verkkotietoja perustuisi kunnan todelliseen tarpeeseen.

Lisäksi huomiona, että hallituksen esitysluonnoksella sana ”verkkotieto” sisältää laajemman merkityksen kuin vain verkon sijaintitiedot. Mahdollisen tiedonkeruun olisi kohdistuttava vain sijaintitietoon.

Pykälän 46 § osalta tulisi huomioida, että yleisen alueen käyttömääräysten osalta alue tulisi verkonhaltijan kustannuksella ainoastaan palauttaa siihen kuntoon, missä se oli ennen kaivuutyötä. Ei ole kohtuullista, että verkkojen sijoittaja joutuisi maksamaan alueen parantamisesta tai ”muuhun kunnan hyväksymään tilaan”. Esitysluonnoksen muotoilut alueen saattamisesta ”muuhun kunnan hyväksymään tilaan” tai mahdollistaa kunnan antaa ”kohtuullisia määräyksiä” jättää kunnalle liian laajan harkintavallan.

Rikkoutuneen teknisen verkon korjaamista koskevaan 52 §:ään tulisi täydentää ”Rikkoutuneen tai vaaraa aiheuttavan teknisen verkon [...]”. Voi olla, että kyseessä on jokin rakennetekninen tai johtorakenteen tekniseen käyttöikänsä nähden yllättävän tai muuttuneen tilanteen korjaaminen, joka voisi aiheuttaa vaaraa, vaikka verkko ei olisi rikki. Esimerkiksi maan painuman aiheuttama johdon vaurioituminen, tyyppiviallisiksi huomattujen komponenttien uusiminen sekä kuntotarkastuksissa huomautetut merkittävät poikkeamat, jotka vaativat välitöntä korjaamista.

ET ehdottaa, että sijoittamislupaehdotuksesta luovuttaisiin ja sen sijaan harkittaisiin keinoja, joilla voitaisiin parantaa rakentamisen suunnitelmallisuutta ja mahdollisuuksien mukaan yhdistää rakentamishankkeita. Tätä varten ET ehdottaa:

1. Kunnilta tulee vaatia laissa päivittyvä melko yksityiskohtainen 5 vuoden katujen ja yleisten alueiden kunnossapitosuunnitelma ja 10 vuoden ylätasoisempaa pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelma. Näin johdonomistajat voivat sarjoittaa ikä- ja kuntoperusteiset verkonsaneeraukset ennen katualueen peruserustusta, hankkeen yhteydessä tai selvästi sen jälkeen. Tämä vähentäisi peräkkäisiä rakennustarpeita samalla alueella.
2. Lisäksi kunnilla tulisi olla velvollisuus kilpailuttaa peruserustushankkeissa osana myös muu infran saneeraus, jotta vältetään heti saneerauksen jälkeen tulevia peruserustuksia. Kun esimerkiksi alueella teknisen käyttöikänsä loppupuolella olevat johtosaneeraukset ovat osa kilpailutusta, joutuu tarjoaja tarjoamaan kilpailukykyistä toteutusta myös muun infran osalta. Johdonomistaja voisi tällöin arvioida, onko tarjottu toteutus kustannuksiltaan järkevä sekä päättää, liittyykö mukaan urakkaan vai lykkääkö omaa hankettaan.

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Tulisi pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

ET pitää 49 §:ssä esitettyä kunnan käsittelyaikaa (21 päivää) yleisillä alueilla tehtävien töiden ilmoittamisesta liian pitkänä. Käytännön elämässä tarve aloittaa työ voi olla nopeampikin. Lisäksi kyse on ilmoituksesta, ei vielä luvan hakemisesta, minkä vuoksi on epäselvää, miksi ilmoituksen käsittelyyn tarvitaan näin pitkä aika. Yhdistettynä siihen, että ilmoituksesta saatetaan siirtyä luvan vaatimiseen 50 §:n nojalla, pitkä ilmoitusaika luo huomattavaa epävarmuutta.

Esitysluonnos antaa kunnalle mahdollisuuden kieltää yleisellä alueella tapahtuva työ (51 §). Kieltämisen edellytyksissä tulisi ottaa huomioon, että hankkeen vaikutuksia tulisi verrata hankkeen kokoon sekä teknisiin ja taloudellisiin toteutusvaihtoehtoihin. Haitan arvioinnissa tulisi myös arvioida yhteiskunnallisia hyötyjä suhteessa arvioituun haittaan. Joka tapauksessa kynnys kieltää yhteiskunnan infrastruktuurin kehittämiseksi välttämättömät työt on asetettava erittäin korkealle. Samassa pykälässä kunnalle annetaan oikeus siirtää työtä ensin enintään vuodella ja tarvittaessa vielä kahdella vuodella sen jälkeen. Kolme vuotta on todella pitkä aika verkkojen kehittämisessä. On esimerkiksi kiinteistölle sähköä, sähköautojen latausinfra tai lämpöä tarvitsevan näkökulmasta täysin kohtuutonta, että verkkoa joutuisi odottamaan kolme vuotta. Hallituksen esitysluonnos ei näytä asettavan siirtomahdollisuudelle tarkkoja raameja, jolloin sitä voi käyttää. Ajankohdan siirtäminen ei ole hallituksen esityksessä esitettyllä tavoin mitenkään kevyt toimi ja sen vuoksi sen käyttöedellytykset tulisi määritellä hyvin tarkoin. Lisäksi aika mahdolliselle siirrolle tulisi olla merkittävästi lyhyempi. Esityksessä ei ole myöskään huomioitu käytännön toteutusta, kaukolämpöön ja sähköön liittyvät merkittävät muutostyöt voivat aiheuttaa kohdetta laajemman lämmityskatkon alueella, eikä siirtämisen tulisi tapahtua lämmityskaudelle. Talviaikainen routa vaikeuttaa hyvin merkittävästi kaivutöitä sekä tiettyjä työvaiheita, siirron ei tulisi kohdistua tällaisiin aikoihin.

On myös epäselvää, miten siirtäminen ja kieltäminen toimivat yhdessä: onko esimerkiksi mahdollista, että kolmen vuoden siirtämisen jälkeen työ kielletään. On syytä tarkastella uudelleen näiden kahden toimenpiteen perustelut ja keskinäiset suhteet sekä pitää huolta siitä, että näitä keinoja käytetään hyvin rajatuissa ja ennalta määritellyissä tilanteissa. Epäselvää on myös, voidaanko määrätty siirto tai kieltäminen purkaa, jos perusteet sen määräämiselle poistuu.

Pykälän 51 § suhdetta verkonhaltijan kehittämisvelvollisuuteen (SML 19 §) sekä perusoikeuksista elinkeinovapauteen ja omaisuudensuojaan tulisi tarkastella. Esimerkiksi Energiaviraston 15.12.2025

julkaisemien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan mm. pien- ja keskijänniteverkon liittymien keskimääräisen toimitusajan pitäisi tavallisesti olla enintään 2–3 kuukautta, koska suurin osa liittymistä pitäisi pystyä toimittamaan hyvinkin nopeasti. Yli 6 kuukauden toimitusaikojen tulisi tavallisesti olla pien- ja keskijänniteverkossa suhteellisen harvinaisia, ja yli 12 kuukauden liittymän toimitusaikojia ei tavallisesti tulisi juurikaan olla.

ET ehdottaa, että työn siirtämisen ja keskeyttämisen ulkopuolelle tulisi aina jättää:

- o Kiireellinen, vaaraa tai taloudellisia vahinkoja potentiaalisesti aiheuttavan verkostotyö on voitava suorittaa viipymättä.
- o Asiakkaiden tilaamat liittymät/muutokset ja näihin liittyvät, myös laajemmat, muutostyöt ja tarpeet.
- o Maanomistajan, kiinteistön haltijan tai muuhun siirtotarpeeseen (esim. yhdyskuntarakentamislaki, sähköturvallisuuslaki 113 §) perustuvat työt.

ET pitää hyvänä, että esitysluonnos tunnistaa hätätyön mahdollisuuden (52 §), jolloin korjaustyöhön voi ryhtyä välittömästi. ET kuitenkin ehdottaa, että perusteluista poistetaan edellytys, että työhön saa ryhtyä ”merkittävien” lisävahinkojen estämiseksi. On syytä alentaa kynnystä ryhtyä hätätöihin ja jo pienemmät kuin ”merkittävät” lisävahingot voisi tulla estää odottamatta 21 päivää. Lisäksi huomiona, että tekstissä käytetään kuitenkin työstä nimitystä hätätyö, joka viittaa terminä työaikalaisissa määritettyyn poikkeuksellisissa olosuhteissa tehtyyn työhön. Pykälässä tulisi ennemmin käyttää esimerkiksi termiä kiireellinen korjaustyö.

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

ET vastustaa esitettyjä muutoksia. Kuten edelläkin on tuotu esiin, uusien lupakäytäntöjen luominen hidastaisi rakennushankkeita merkittävästi. Hallituksen esitysluonnos jättää valitettavan auki ne edellytykset, jolloin kunta voisi edellyttää lupaa. ET:n huolena on, että lupamenettelyä tullaan käyttämään lähes poikkeuksetta. Esimerkiksi työn sijainti on esitetty yhdeksi tällaiseksi kriteeriksi, jolloin lupaa voidaan edellyttää sen enempää perustelematta millainen sijainnin tulisi olla. On epäselvää, minkälaiset resurssit kunnilla on antaa lupia. ET on ylempänä luvussa 5 esittänyt tarkempia perusteita, miksi lupamenettelyyn ei tulisi siirtyä.

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

-

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

ET:n näkemyksen mukaan lupamenettelyyn ei tulisi siirtyä, joten ei tulisi olla tarvetta määritellä luvulle maksua (65 §). Mikäli luvasta peritään maksu, tulisi siinä painottua, että vain kunnan kohtuulliset ja välttämättömät aiheutuneet kustannukset huomioidaan.

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

Muutoksenhakukieltoa koskevan 78 §:n perustelut ovat osin vaillinaiset: työn keskeyttämisestä ei saisi hakea muutosta, koska muualla laissa on säädetty oikeusturvakeinoista näihin tilanteisiin. Avoimeksi jää, mitä tarkalleen näillä muilla keinoilla tarkoitetaan. ET näkee, että työn keskeyttäminen voi olla pitkäaikaistakin, jolloin selkeästi määritelty ja sujuva muutoksenhakumahdollisuus on välttämätön osa pakkokeinoja. Esitetyillä pakkokeinoilla on väistämättä vaikutusta urakoinnin saatavuuteen ja urakkahintoihin, sillä näistä syntyy uudet aikataulu ja kustannusriskit. Vaikutuksista markkinoihin, saatavuuteen, urakkahintoihin, verkostorakentamisen kustannuksiin ei ole esitetty arvioita.

ET pitää pakkokeinot ja seuraamusmaksut -luvun yhtenä merkittävänä ongelmana sitä, että viranomaisen hyvän hallinnon mukainen velvollisuus neuvoin ja ohjein ensisijaisesti ohjata toimintaa on sivuutettu. Ehdotus näyttää rakentuvan sen varaan, että seuraamusmaksun voi saada hyvinkin pienestä virheestä. Lakiluonnosta tulisi kehittää siihen suuntaan, että kunnan velvollisuus olisi ensisijaisesti neuvoin ja ohjein puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin. Tämä siis jo ennen 72 §:n mukaista huomautusta. Neuvonta, ohjeistus ja näiden jälkeen huomautus tulisi olla pakollisia vaiheita ennen seuraamusmaksun käyttöönottoa ja seuraamusmaksumenettelyyn siirryttäisiin vasta, kun edellä olevat keinot ovat käytetty.

ET pitää mahdollisena arvioida nykyisen esityksen valossa seuraamusmaksun (79 §) suuruuden kohtuullisuutta. Seuraamusmaksun suuruus saisi olla ”enintään kaksi kertaa suoritettavan työn kokonaisarvo”. Hallituksen esitysluonnoksella ei määritellä, miten työn kokonaisarvo määrittyy. Työn kokonaisarvo tulisi määritellä hyvin tarkasti, sillä siihen liittyy rahamääräinen sanktio. Esitys on näiltä osin hyvin puutteellinen. ET kiinnittää huomiota siihen, että hallinnollisia seuraamuksia säännellessä sääntelyn tulisi olla erittäin huolellisesti valmisteltua ja jättää hyvin vähän asioita tulkinnanvaraa siitä, että kuinka suuri sanktio voi olla ja keneen se kohdistuu. ET vastustaa, että kunnalle annetaan näin vapaa harkintavalta sanktioiden määräämiseen.

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

-

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

-

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Pääosin puutteellisena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

Kyllä, tarkenna, mitä osaa tai osia vaikutusten arvioinnista tulisi täydentää tai mitä aihetta koskeva puuttuva arviointi lisätä. [Esiteitys monimutkaistaa kunnan tai kaupungin omistamien alueiden hyödyntämistä verkon rakentamisessa, jos kunnalta tulee määräyksiä verkon rakenteista, niiden sijoittamisesta tai käytettävistä komponenteista tällä on vaikutusta rakentamisen kestoon ja kustannuksiin. Esityksessä ei ole riittävän kriittisesti arvioitu sitä, että miten verkkojen rakentamiseen liittyvien prosessien läpimenoajat pitenevät entisestään hallitusohjelman tavoitteiden vastaisesti ja hallinnollinen taakka kasvaa. Esitystä tulisi siis tarkentaa tältä osin. Esitys keskittyy positiivisiin vaikutuksiin yrityksille, vaikka lähtökohtaisesti vaikutukset yrityksiin niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä ovat negatiivisia.]

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

ET:n suurin huoli on verkkojen rakentamisen lupamenettelyjen keston pidentyminen. Tällä esityksellä tullaan hidastamaan muun muassa uusiutuvan energian investointeja. Toinen huoli on, että esityksessä siirretään kunnille sellaista harkintavaltaa, jota ei aiemmin ole ollut ja jota ei tulisi olla teknisten verkkojen osalta tulisi olla (esimerkiksi ulkonäön tai laitteen soveltuvuudesta alueelle, hankkeen ajoituksesta, kuntakohtaiset lupaehdot - aiemmin sovittu/päätetty vain sijaintipaikasta).

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Meriranta Emmi
Energieateollisuus ry